

Gimbernat, 2018 (**) 70, 223-232

ACTES DEL XXè CONGRÉS D'HISTÒRIA DE LA MEDICINA CATALANA. Vic. Juny 2018**NOTA BIOGRÀFICA DEL DOCTOR RAMON SAN RICART
(VIC, 1882 – BARCELONA, 1955) UN METGE INJUSTAMENT OBLIDAT***BRUGUERA, Miquel; VIGER, Mercè**Unitat Estudis Acadèmics. Col·legi de Metges de Barcelona*

Ramón San Ricart podria haver estat ser considerat una de les “patums” de la cirurgia ortopèdica espanyola, a l'alçada d'altres coetanis com Francesc Jimeno Vidal (1) i Josep Trueta Raspall (2) considerats com a pioners de l'especialitat a Espanya. Però, per raons poc justificades, ha estat postergat a l'oblit des de la seva mort el 1955. Potser, aquest fet s'ha d'atribuir a haver estat un cirurgià que no va fer escola i, per tant, no va tenir deixebles que mantinguessin el seu record. Tampoc va fer vida acadèmica perquè no va estar a cap càtedra ni a cap servei d'un hospital universitari tret del seu període de formació. Potser, també, aquest oblit es deu al fet que fa la Guerra Civil al bàndol “nacional” i, un cop acabada l'escomesa, continua essent metge militar, circumstància que probablement no se li ha perdonat.

Ramon San Ricart mai es va casar i no queden familiars que conservin la seva memòria. Per això, segurament, hauria passat definitivament a l'oblit si no fos perquè dos cirurgians ortopèdics i traumatòlegs recuperen aquest personatge i ens aporten informació sobre la seva carrera professional: Eduard Jordà (3), un mallorquí que va ser el cap del Servei de Traumatologia i Cirurgia Ortopèdica (COT) de l'Hospital de Son Dureta de Palma de Mallorca, en el seu llibre *Historia de la SECOT* i d'Alfons Fernández Sabaté (4), que va ser cap del Servei de la mateixa especialitat a l'Hospital de Bellvitge de Barcelona, en el llibre *Nuestros fundadores y maestros*.

INFÀNCIA I JOVENTUT

Els pares de Ramon San Ricart són Martí San Tarrés, natural de Santpedor i Rosa Ricart Costa, nascuda a Gisclareny. Tenen tres fills: en Joan, en Ramón i en Joaquim, els dos grans són metges. El germà gran, Joan San Ricart, és metge de la Beneficència Provincial de Barcelona. En Ramón, després de fer a Vic els estudis primaris i el batxillerat i acabar l'11 de març del 1901, comença la carrera a la Facultat de Medicina de Barcelona i es llicencia el 1907 amb un expedient brillant havent aconseguit 18 “sobresalients” i el premi extraordinari de llicenciatura, motiu pel qual consta inscrit al Llibre d'Honor d'Alumnes distingits de la Universitat Literària de Barcelona, un llibre en el qual es registraven els estudiants amb millor expedient acadèmic de la Universitat de Barcelona que es

va mantenir vigent des del 1852 al 1950. Al llarg d'aquest període, hi consten 27 estudiants de Medicina, molts d'ells metges que van arribar a ser molt destacats com Joan Giné Partagàs (1858), Bartomeu Robert Yarzabal (1864), Miquel A Fargas Roca (1881), Valentí Carulla Margenat (1890), Ramon Torres Casanova (1890), Boi Guilera (1890), Carles Soler Doff (1918), Bel-larmí Rodríguez Arias (1918), Agustín Gómez Gómez (1924) o Miquel Munar Quer (1950), entre altres.

METGE JOVE

En aquells anys en què els metges joves anaven a aprendre als Hospitals sense cobrar, no s'exigien les dedicacions horàries que tenen avui els professionals que treballen al sector públic. Per aquesta raó, llavors, la majoria de metges simultaniejaven diverses activitats, fet que avui no seria possible. San Ricart, a més d'anar a l'Hospital del Sagrat Cor i a la Casa de Misericòrdia, assisteix alguns matins a l'Hospital de Sant Joan de Déu on coneix al doctor Riba de Sanz (8), qui li farà de mentor en el camp de la Cirurgia Ortopèdica.

En un viatge de sis mesos, San Ricart acompanya Riba de Sanz en la visita que fa als millors centres europeus de COT infantil com eren els Serveis de Louis Ombredanne (9) de París, de Gabriel Nové Jossierand (10) de Lió, de Konrad Biesalki (11) de Berlín, de Lorenz Kocher (12) de Viena o d'Oskar Vulpius (13) d'Heidelberg. El coneixement de les llengües alemanya, anglesa i francesa que té San Ricart, faciliten el viatge i garanteixen l'aprofitament de l'aprenentatge d'ambdós viatgers.

El 1915, Ramon San Ricart obté una beca de la Junta d'Ampliació d'Estudios (JAE) (14) per anar als Estats Units. Després de sis mesos a Amèrica, presenta a la JAE una Memòria de les activitats que com a becari ha realitzat i que dóna una idea del rigor amb que fa aquesta estada. San Ricart fa estudis sobre els cultius de teixits al laboratori dels professors RA Lambert (15) al Presbiterian Hospital de New York, Alexis Carrel (16) del Rockefeller Institute i MT Burrows (17) al Baaltimor. A més, San Ricart fa d'assistent als quiròfans de la Clínica Mayo, centre on participa en un gran nombre d'intervencions quirúrgiques.

Aquesta estada als Estats Units, proveeix Ramon San Ricart de suficients materials per iniciar la tesi doctoral sobre *Cultivo de tejidos* que presenta a la Universitat Central de Madrid el Març de 1925. El Tribunal que jutja la tesi -constituït pels professors Sebastià Recasens (18) com a president i els vocals Teófilo Hernando (19), Manuel Márquez, Dario Fernandez i Manuel Bastos Ansart (20)- li concedeix el Premi Extraordinari de Doctorat.

San Ricart, cirurgià ortopèdic i traumatòleg

San Ricart, ja doctor en Medicina, comença una etapa professional molt fructífera. Ha substituït Cardenal com a cirurgià consultor de l'Hospital de la Casa de Misericòrdia - conegut popularment com Hospital de Natzalet, pel nom del carrer on s'ubicava- i on hi exerceix des del 1924 al 1936. A més, segueix vinculat a l'Hospital de Sant Joan de Déu de Barcelona que continua dirigit Riba

de Sanz i, també, opera al centre que l'Ordre de Sant Joan de Déu té a Manresa un cop per setmana i, també, a la Quinta de Salut l'Aliança de Barcelona.

El 1926, Ramon San Ricart obre una consulta privada al número 38 del carrer de Pau Claris i que, a principis dels anys 1930, trasllada a la Clínica que munta a una torre del carrer Ballester, números del 69 al 71, on també hi té el domicili i que es denomina Sanatori Quirúrgic San Ricart.

Ja situat professionalment, San Ricart s'interessa per l'associacionisme professional. El 1927, és un dels socis fundadors de la Societat Catalana de Cirurgia que impulsen els doctors Enric Ribas Ribas (21), Joaquim Trias Pujol (22) i Joaquim Salarich Torrents (23). Dos anys després, el 1929, és també un dels 28 membres fundadors de la Societat Internacional de Cirurgia Ortopèdica i Traumatologia (SICOT) (24), en la qual ell és l'únic metge espanyol invitat. El 1951, acabada la II Guerra Mundial quan la SICOT ha reprès les seves activitats, San Ricart és elegit vicepresident de l'associació. Abans, el 1931, es crea la Societat Catalana de Cirurgia Ortopèdica i Traumatologia (25), independitzada de la Societat Catalana de Cirurgia, San Ricart és nomenat vicepresident. Després, quan el 1935, es crea la Societat Espanyola de Cirurgia Ortopèdica i Traumatologia, San Ricart esdevé secretari.

El 1936, Ramon San Ricart és elegit membre numerari de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya on ingressa amb el discurs que tracta dels *Empelts lliures de fàscia. Estudis experimentals i clínics*, que contesta l'acadèmic Jaume Pujiula (26).

LA GUERRA CIVIL

La Guerra Civil comporta un gran trasbals per San Ricart. No únicament és expulsat de la seva clínica particular per membres de la FAI, que també li expropien el seu vehicle, el material quirúrgic i radiològic sinó que, a més, és avisat que alguns individus de la FAI el busquen per matar-lo perquè ha amagat frares de Sant Joan de Déu a casa seva. Agafa por i fuig a Itàlia on el cònsol li facilita els mitjans per passar a l'Espanya "nacional".

Arriba a Sant Sebastià on troba a Lluís Ribó (27), metge ajudant de Riba de Sanz amb qui havia treballat a l'Hospital de Sant Joan de Deu de Barcelona. El 1937, ambdós companys s'incorporen a la Sanitat Militar i són assignats a l'Hospital General Mola de Sant Sebastià (28) on s'encarreguen d'organitzar un Centre de Recuperació de ferits. L'any següent, Ramon San Ricart és nomenat capità militar assimilat, càrrec amb el qual torna amb les tropes nacionals a Barcelona el 1939. D'immediat, és designat cap de l'equip quirúrgic de l'Hospital Militar de Barcelona, única feina que pot exercir en la postguerra i la única que li comporta una retribució econòmica fins al 1943, ocupant-se de la recuperació dels ferits i mutilats de la guerra.

Acabada la Guerra Civil i derrotada la República, els col·legis professionals efectuen els processos de depuració dels seus col·legiats. San Ricart, que en

aquest moment és encara a l'Exèrcit i depurat pel Col·legi de Metges de Barcelona, es ressol sense sanció. Segueix a l'Exèrcit perquè no té cap altre font d'ingressos que no sigui la que es deriva del seu grau militar. El 1940, San Ricart passa uns mesos a Esterrí d'Aneu, Viella i Sort on munta unes infermeries de campanya perquè a l'Estat Major espanyol el preocupa que la II Guerra Mundial es pugui estendre al sud d'Europa. Després, torna a l'Hospital Militar de Barcelona on s'hi està fins que, el mes de juny del 1945, es jubila de l'Exèrcit amb el grau de comandant amb 63 anys.

El 1950, San Ricart oposita a una plaça de cirurgià ortopèdic de la Seguretat Social, que s'acaba de crear, i la guanya a 68 anys però només pot exercir dos anys perquè ha de jubilar-se forçosament el 1952. En aquests darrers anys, però, ha mantingut una intensa activitat a la SICOT fins que mor d'una ràpida malaltia l'any 1955.

COROL·LARI

San Ricart va ser un home d'un comportament professional exemplar, molt apreciat per aquells que el van conèixer i que li van donar càrrecs de responsabilitat. Ramon San Ricart és –segurament– un dels metges vigatans més destacats i el de més projecció internacional degut a la seva activitat a la SICOT (24). Aquest mèrit per si sol ja justificaria posar el nom de San Ricart a l'Hospital Universitari de Vic com a reconeixement a la seva vàlua professional i a la seva vinculació amb Vic. Aquesta seria una proposta que es podria fer extensiva a altres Hospitals que no tenen nom, tret del de la ciutat on radiquen com ja proposava un dels autors d'aquesta nota en un article publicat fa un temps (28). Posar el nom de San Ricart a l'Hospital de Vic, seria una mostra de desgravi a una figura que ha estat menys considerada pel món sanitari català del què segurament es mereix.

NOTES

1. **Francesc Jimeno i Vidal** (Reus, 1906 – Barcelona, 1978) és un notable traumatòleg i cirurgià ortopèdic. D'estudiant coneix Joaquim Trias i Pujol, al Servei on és alumne intern. L'any 1929, un cop llicenciat, es queda a treballar al costat del seu mestre i obté per oposició la plaça de metge de guàrdia de Cirurgia de l'Hospital Clínic. S'orienta cap a la Cirurgia Ortopèdica i Traumatològica que completa després d'una estada a França amb el doctor Sorel, on veu molts malalts tuberculosos amb problemes ossis. De tornada, se'n va a Madrid per fer el doctorat i coneix Manuel Bastos Ansart, que li permet col·laborar en les sessions quirúrgiques de l'Hospital Militar de Carabanchel, on hi aprèn la cura oclusiva retardada de Winnett i Orr que Bastos practica abastament a la Guerra del Marroc. Torna a Barcelona l'any 1932 i Joaquim Trias li encarrega l'organització d'un Dispensari de Cirurgia Ortopèdica. Iniciada la Guerra Civil, va a Viena on aprèn de Lorenz Böhler les noves tècniques de tractament de les fractures.

2. **Josep Trueta i Raspall** (Barcelona, 1897 - 1977). Traumatòleg format sota el mestratge de Manuel Corachán a l'Hospital de la Santa Creu i de Sant Pau, on arriba a cap del Servei de Cirurgia el 1935. Durant la Guerra Civil, popularitza un procediment de tractament de les fractures obertes que exposa a l'obra *El tractament actual de les fractures de guerra*. Exiliat a Anglaterra des del 1940, treballa com a cirurgià al Radcliffe Hospital d'Òxford i al Wingfield Morris Orthopaedic Hospital. El 1949, és nomenat catedràtic d'Ortopèdia. El seu Servei a Òxford va esdevenir-se una gran escola de formació d'ortopèdics i traumatòlegs.
3. **Alfons Fernández Sabaté** (Barcelona, 1934) és un traumatòleg especialitzat en cirurgia de maluc. Estudia Medicina a Barcelona on es deixa influir del professor Pere Piulachs i del doctor Joaquim Cabot. El 1965, s'incorpora al Centre de Traumatologia de l'Hospital Vall d'Hebron i, a partir de 1975, a l'Hospital Universitari de Bellvitge. El 1980, esdevé cap del Servei de Cirurgia Ortopèdica i Traumatologia fins a la seva jubilació l'any 2004. Distingit amb la Medalla d'Honor de la Societat Francesa de Cirurgia Ortopèdica i Traumatològica i amb la Medalla Josep Trueta de la Generalitat de Catalunya al **Mèrit** Sanitari, el 2011, obté el Premi Jordi Gol i Gurina de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques i de la Salut de Catalunya i de Balears per la seva trajectòria professional.
4. **Valentí Carulla i Margenat** (Sarrià, 1864 - Barcelona, 1923) metge i farmacèutic, catedràtic que arriba ser el rector de la Universitat de Barcelona. El 1919, li és concedit el Marquesat de Carulla. El 1904, havia guanyat la càtedra de Terapèutica de la Universitat de Sevilla i, poc després, la de Barcelona. El 1909, és fundador de la revista *Therapia*. És un dels primers directores de l'Hospital Clínic de Barcelona, inaugurat el 1906, i presideix la seva Junta Administrativa durant 17 anys.
5. **Salvador Cardenal Fernández** (València, 1852 – Barcelona, 1927) és un cirurgià destacat per haver estat l'introduïdor i difusor de les tècniques antisèptiques i asèptiques en la pràctica de la Cirurgia a Espanya. Mentre és estudiant de Medicina a la Universitat de Barcelona, juntament amb altres companys, funda el *Laboratori* per dedicar-se a la medicina experimental. L'any 1875, fa una estada a París on coneix els cirurgians Paul Broca, Jules Péan, Léon Athanase Gosselin i Alfred Richet, dels que aprèn els principis i tècniques antisèptiques de Joseph Lister. Visita també diverses clíniques i hospitals a Viena, Suïssa i Alemanya. L'any 1878, és nomenat metge director de l'Hospital del Sagrat Cor de Barcelona, centre on desenvolupa la seva carrera i realitza operacions pioneres a Espanya.
6. **Casa de la Misericòrdia**. A mitjan del segle XVI, es pren consciència de la conveniència d'atendre i protegir els habitants de la ciutat que viuen en la misèria i la indigència. El 1576, una Memòria sobre la mendicitat que escriu Miquel Giginta, canonge i vicari general d'Elna, es presenta a les Corts reunides a Madrid i obliga els poders de l'Estat a establir les cases de misericòrdia a diverses ciutats del reialme. Seguint aquestes directrius, els

consellers de Barcelona ordenen, a la fi de l'any 1583, l'obertura d'una Casa de Misericòrdia al Convent dels Àngels, un emplaçament provisional mentre es construïa el recinte definitiu en uns terrenys annexos. El 1702, la Casa s'erigeix en Convent i Hospital de Nostra Senyora de la Misericòrdia.

7. **Joaquim de Riba i de Sanz** (Sabadell, 1876 – Barcelona, 1953), fill del cirurgià Manuel Riba Bassols, estudia Medicina a la Universitat de Barcelona des del 1881 al 1900. És metge assistent de Salvador Cardenal a l'Hospital del Sagrat Cor de Barcelona fins al 1906, quan guanya una plaça al Cos Mèdic Municipal per oposició i és contractat com a cirurgià d'ossos a l'Asil Hospital de Sant Joan de Déu de Barcelona. L'any 1920, després de quinze anys de dedicació, el fan director i ostenta el càrrec fins a la seva jubilació el 1942.
8. **Louis Ombredanne** (París, 1871 – 1956) és un cirurgià infantil amb especial dedicació a l'Ortopèdia i la Traumatologia, que també fa aportacions a altres camps de la Cirurgia, com en el tractament de les hipospàdies. Entre els anys 1910 i 1930, estudia el tema de l'allargament de les extremitats amb un fixador extern. El seu nom ha passat a la història de l'Anestesiologia per l'invent d'un aparell que permet l'administració d'èter per anestesiari els malalts.
9. **Gabriel Nové Josserrand** (1868 – 1939) és un estudiant brillant de Medicina a la Universitat de Lió que va ser “chef de clinique” al Servei del professor Léopold Ollier. Essent cirurgià de l'Hôpital de la Charité, que acollia un gran nombre de nens abandonats, crea un Servei de Cirurgia Infantil, el primer del país i on adquireix un gran prestigi que li permet accedir a la càtedra de Cirurgia Infantil i Ortopèdia en el moment que es crea aquesta especialitat.
10. **Konrad Biesalski** (Ostroda (Polònia, 1868) – Berlín 1936) estudia Medicina a Berlín, Universitat en què és nomenat professor el 1894. Es dedica als nens discapacitats, considerant que l'Ortopèdia és més sociològica que quirúrgica. Detecta que, a Alemanya, hi ha uns 100.000 pacients d'aquest tipus però que només accedeixen a un tractament hospitalari, uns 3.000. És promotor de la rehabilitació i tractament global d'aquests malalts, una idea que es propaga als centres heliomarins espanyols.
11. **Emile Theodor Kocher** (Burgdorf (Cantó de Berna), 1841 - Berna, 1917), és un metge suís guardonat amb el Premi Nobel de Medicina el 1909 pels seus treballs sobre el tractament de les malalties tiroïdals. Estudia a Berna, París, Berlín i Londres. El 1872, és nomenat professor de cirurgia i director de la Clínica Universitària Quirúrgica de Berna. El 1878, practica amb èxit la primera extirpació d'un goll, operació que repeteix 2000 vegades més. És autor de múltiples innovacions de les tècniques quirúrgiques i inventor d'unes pinces hemostàtiques de grapes que porten el seu nom. Estava considerat el millor cirurgià del seu temps. Amb l'import del premi Nobel, funda l'Institut Kocher de Berna, una escola de cirurgia on es formen grans cirurgians.

12. **Oskar Vulpius** (Boxberg, 1867 – Bad Rappenau, 1936), és un cirurgià de la Clínica Universitària d'Heidelberg que es dedica al tractament de nens amb poliomièlitis. Aporta innovacions en els transplants tendinosos, tècnica en la qual n'és pioner. Juntament amb Adolf Stoffel, escriu un tractat d'operacions ortopèdiques.
13. La **Junta per a l'Ampliació d'Estudis i Investigacions Científiques (JAE)** és una institució creada el 1907 per promoure la investigació i l'educació científica a Espanya. Presidida per Santiago Ramón y Cajal des de la seva fundació fins la seva mort el 1934, és desmantellada el 1939 amb la derrota republicana en la Guerra Civil. La Junta és l'organisme que va donar més impuls a la ciència i cultura espanyoles a través d'un programa d'intercanvi de professors i alumnes amb la concessió de beques per anar a ampliar estudis a l'estranger.
14. **Robert A Lambert** patòleg del Laboratori de l'Hospital Presbiterià de Nova York que, en la dècada dels anys vint del segle XX, efectua una notable investigació sobre el cultiu de teixits que es publica al *Journal of Experimental Medicine*.
15. **Alexis Carrel** (Saint-Foy, 1873 - París, 1944) és un fisiòleg i cirurgià francès que inicia la seva formació a Lió on es gradua el 1900. Durant dos anys, es dedica als estudis anatòmics en qualitat d'ajudant del famós anatomista Leo Testut. El 1904, marxa a Amèrica per treballar a l'Institut de Fisiologia de Chicago. Dos anys després, és contractat a l'Institut Rockefeller de Nova York. Els seus treballs i descobriments li comporten un gran prestigi i, el 1912, li concedeixen el Premi Nobel de Fisiologia i Medicina. El 1940, de tornada a França, el rep el Govern de Vichy i li confia un càrrec científic, motiu pel qual després és acusat de col·laboracionista amb els alemanys. Però, avui, Alexis Carrel és conegut pels seus estudis sobre el cultiu dels teixits i, especialment, per les seves aportacions a la Cirurgia, com la tècnica de sutura amb «tres fils», l'anastomosi de vasos sanguinis, els trasplantaments orgànics o la construcció d'un cor artificial.
16. **Montrose Thomas Burrows** (1884 – 1947) és un cirurgià nord-americà que estudia la carrera a la Universitat de Kansas i es forma a la Johns Hopkins University de Baltimore, en aquells anys, considerada la primera Facultat de Medicina dels Estats Units. Col·labora molts anys amb Alexis Carrel de l'Institut Rockefeller de New York, fent cultius tissulars. Més tard, treballa en molts altres centres com la Universitat Washington de Sant Louis, l'Hospital Barnes o la Cancer Clinic de Pasadena.
17. **Sebastià Recasens i Girol** (Barcelona, 1863 — Madrid, 1933), llicenciat en Medicina per la Universitat de Barcelona el 1882, és un cirurgià format a l'escola de Salvador Cardenal que entra com a cirurgià a l'Hospital de Nens Pobres de Barcelona. El 1901, publica un *Tractat de cirurgia de la infància*. El 1902, guanya la càtedra d'Obstetrícia i Ginecologia de la Facultat de Madrid, de la qual més endavant n'esdevé el degà i s'integra plenament a la vida de la capital espanyola. Publica *Tratado de obstetrícia*, obra de la que

se'n fan almenys sis edicions, i un *Tratado de ginecología*, a més de moltes altres obres professionals. És el tocòleg de la reina Victòria Eugènia. Presideix l'Acadèmia Nacional de Medicina i és fundador, amb Nubiola i Zuloaga, de la *Revista Española de Obstetricia y Ginecología*.

18. **Teófilo Hernando Ortega** (Torreadrada, 1881 – Madrid, 1976) és un destacat farmacòleg, amic i company de Gregorio Marañón i un dels investigadors que canvia el panorama universitari espanyol en aquest camp a principis del segle XX. Fill d'un metge rural i deixeble de Santiago Ramon y Cajal, obté una beca per anar a Estrasburg on es forma amb Oswald Schmiedeberg, pare de la Farmacologia moderna i esdevé catedràtic d'aquesta matèria de la Universitat de Madrid on té com a deixeble el Premi Nobel Severo Ochoa.
19. **Manuel Bastos Ansart** (Zaragoza, 1887 - Barcelona, 1973), fill de militar i professor a l'Acadèmia Militar de Saragossa, estudia Medicina a la Facultat de Medicina de Saragossa on es llicencia l'any 1907 per seguidament ingressar al Cos de Sanitat Militar amb destí a a l'Hospital Militar de Madrid. El 1909, es mobilitza voluntàriament per intervenir a la Revolta del Marroc on cau ferit. Malgrat això, no abandona el seu lloc i guanya diverses condecoracions militars. Treballa a l'Institut Rubio, dedicant-se a la Cirurgia Ortopèdica. Durant la Revolta d'Astúries del 1934, té l'oportunitat de tractar les fractures obertes amb la cura oclusiva mitjançant els guixos de Tobruck, que Josep Trueta fa populars durant la Guerra Civil. Manuel Bastos és una autoritat internacional en el tractament de ferides de guerra i el creador del primer Institut Ortopèdic i de Rehabilitació d'Invàlids. És cofundador de la Societat Espanyola de Cirurgia Ortopèdica i Traumatologia. En finalitzar la Guerra, Bastos és detingut i condemnat a 12 anys i un dia de presó per ajudar la rebel·lió.
20. **Joaquim Trias i Pujol** (Badalona, 1888-1964) es germà d'Antoni Trias i Pujol. Acabada la carrera de Medicina el 1910, es doctora a Madrid l'any 1911, el mateix any que es fa metge militar i és enviat amb el grau de capità a la Guerra del Marroc on adquireix una gran experiència en cirurgia de guerra. El 1916, guanya la càtedra d'Anatomia Topogràfica i Operacions de Granada i, el 1920, es trasllada a Barcelona on serà catedràtic de Patologia Quirúrgica. Amb la mirada posada en les urgències com a necessitat ciutadana, vol millorar la pràctica de la Traumatologia. Viatja a Viena amb Jimeno Vidal i, de tornada, organitza el nou Servei d'Urgències de l'Hospital Clínic, que és reconegut arreu, i també un Dispensari especialitzat. És el primer president de la Societat Espanyola de Cirurgia Ortopèdica i Traumatologia. A més, degà de la Facultat de Medicina, la seva contribució és decisiva en la reforma universitària i la posta en marxa de la primera Universitat Autònoma, que obre les portes de la Universitat a homes eminents que fins al moment havien quedat al marge.
21. **Enric Ribas i Ribas** (Vigo, 1870 – El Masnou, 1935), estudia Medicina a Barcelona i es doctora a Madrid el 1894 amb la tesi *Indicaciones en las estrecheces cicatriciales del esófago de origen cáustico*. El 1897, ingressa

a l'Hospital de la Santa Creu on, el 1906, esdevé cap del Servei de Cirurgia. El 1927, és el primer president de la Societat de Cirurgia de Barcelona i presideix l'Acadèmia i Laboratori de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears entre 1922 i 1924. El 1932, és president del VII Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana. Aquest mateix any, ingressa a la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya i es nomenat professor lliure de Patologia Quirúrgica de la Universitat Autònoma de Barcelona. És propietari de la Clínica Ribas i Ribas, ubicada al carrer de València de Barcelona, que havia sigut del catedràtic Francesc Rusca Domènech, mort prematurament.

22. **Joaquim Salarich i Torrents** (Vic, 1895 - Barcelona, 1978), estudia Medicina a Barcelona i obté la llicenciatura el 1918. Entre els anys 1918 i 1922, col·labora amb el professor Ramon Torres Casanova a la Càtedra de Cirurgia de la Facultat de Medicina. Exerceix a l'Hospital Comarcal de Vic com a cirurgià i a l'Hospital d'Infecciosos de Barcelona. És un dels membres fundadors de la Societat Catalana de Cirurgia. Durant la Guerra Civil, serveix com a metge militar a l'Exèrcit del govern de Burgos, ascendint a capità metge el 13 de març del 1938. El 1954, ingressa a la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona. La seva actuació és destacada a la Mutual Mèdica de Catalunya i Balears, institució que presideix del 1956 al 1976.
23. La **Societat Internacional de Cirurgia Ortopèdica i Traumatologia** (SICOT), fundada el 10 d'octubre del 1929 en una reunió que té lloc a l'Hotel Crillon de París.
24. La **Societat Catalana de Cirurgia Ortopèdica i Traumatologia** (SCCOT), es funda estimulada per la fundació de la SICOT l'any 1929 a París i amb l'objectiu de facilitar les reunions dels metges que exercien aquesta especialitat al nostre país, quan encara no gaudia de reconeixement acadèmic. La major part d'aquests Metges, formats en l'ortopèdia infantil o d'adults, s'havien especialitzat a l'estranger i necessitaven d'un espai per compartir coneixements i innovacions. L'acte de constitució de la Societat se celebra a Barcelona, al primer pis del número 28 del carrer de Santa Anna, una antiga seu del Col·legi Oficial de Metges de Barcelona (COMB), aleshores presidit pel doctor Josep Tarruella. La junta directiva que surt elegida, la presideix Riba de Sanz que compta amb San Ricart de vicepresident, Lluís Ribó Rius com a secretari, Soler Terol de vicesecretari, Pell Cuffí de tresorer, tenint de vocals a Rocosa i Castell. Van presentar els Estatuts el 17 de març del 1931 i l'acta de constitució es va inscriure al registre d'entitats del Govern Civil, el 23 de març del 1931.
25. **Jaume Pujiula i Dilmé** (Besalú, Garrotxa, 1869 — Barcelona, 1958), jesuïta especialitzat en Biologia a Àustria i Alemanya que, el 1910, crea a Tortosa el Laboratori Biològic de l'Ebre i, el 1916, és un dels fundadors de l'Institut Químic de Sarrià. Des del 1925 al 1928, presideix la Institució Catalana d'Història Natural. Membre de la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona i de la de Ciències Naturals de Madrid, és dedica principalment a la investigació embriològica. Publica obres de text com *Citología...* (1914-

- 18) i *Elementos de Embriología* (1922-24), sovint reeditades. També, alguns estudis originals com *Trayectorias embriológicas* (1930) i *Problemas biológicos* (1941).
26. **Lluís Ribó i Rius** (Barcelona, 1899 – 1990), és un destacat cirurgià ortopèdic i traumatòleg, deixeble de Joaquim Ribà de Sanz. La seva vida professional està vinculada als centres de l'Ordre de Sant Joan de Déu.
27. **Hospital Militar General Mola** de Sant Sebastià, edifici que es construeix el 1911 amb la finalitat de constituir-se en les Escoles Municipals de la ciutat. Es tracta d'una construcció senyorial que té un pati magnífic. El 1936, quan esclata la Guerra Civil es convertit en hospital de campanya i, un cop acabada, manté la seva funció sanitària com Hospital Militar fins al 1982. Posteriorment, es reconverteix en Caserna de la Policia Nacional i, el 1999, després d'una remodelació completa, s'instal·len els Jutjats Municipals que només conserven la façana de l'antic edifici de l'Hospital.
28. A l'article que publica Miquel Bruguera amb el títol *El nom dels hospitals* al diari *El Punt Avui* el 25 de febrer de 2017, l'autor proposa que es posi el nom d'algun metge destacat als hospitals catalans que no tenen altre nom que el de la ciutat a la que presten el seu servei. Potser, seria lògic escollir, preferentment, el nom d'un metge nascut o que hagi exercit a la localitat, encara que això no és indispensable per obtenir l'acceptació ciutadana. I així ho semblen demostrar els Hospitals de Lleida, Girona i Sant Joan Despí, respectivament: Arnau de Vilanova, Josep Trueta i Moisès Broggi.